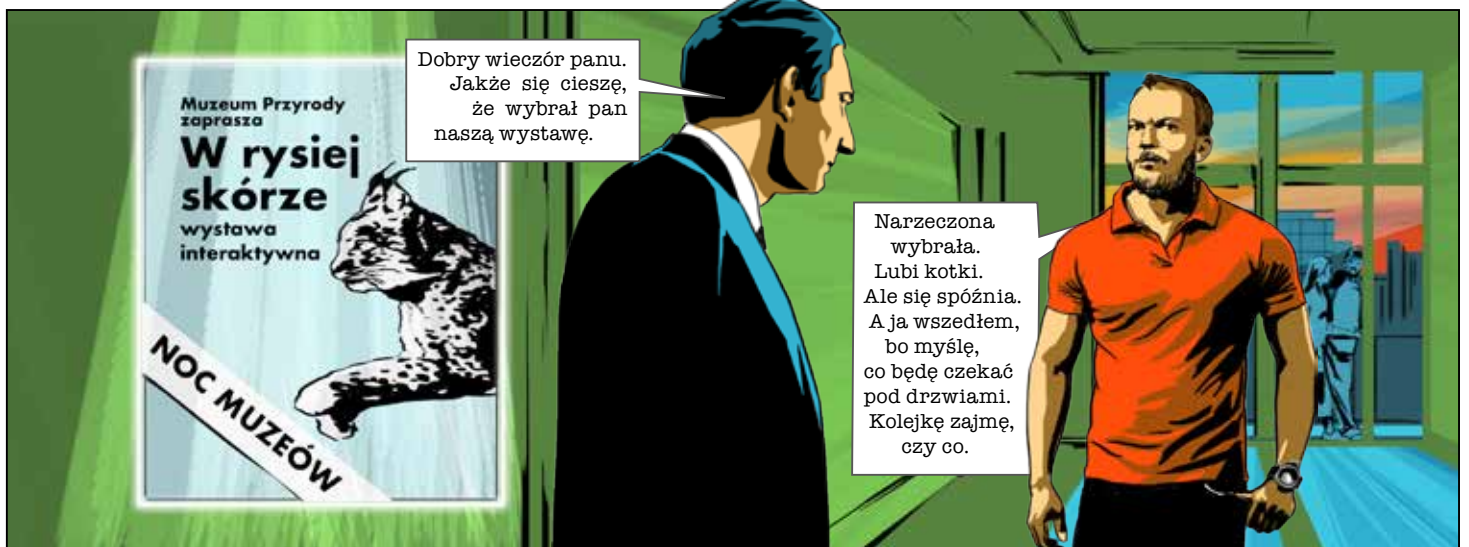
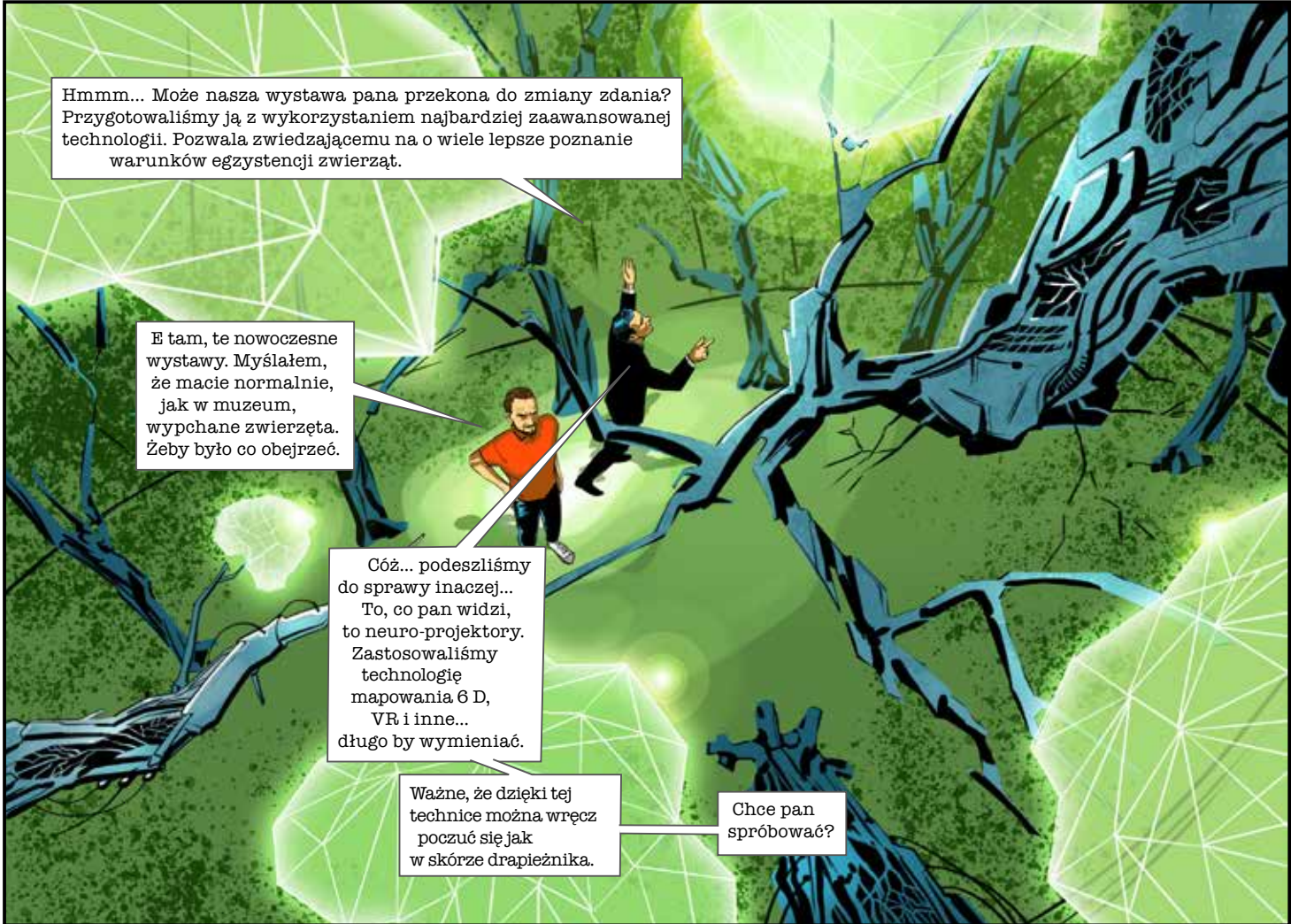

W rysiej skórze

scenariusz Jarosław Spuła

rysunki Albina Horbaczewska & Jarosław Spuła

Hmmm... Może nasza wystawa pana przekona do zmiany zdania? Przygotowaliśmy ją z wykorzystaniem najbardziej zaawansowanej technologii. Pozwala zwiedzającemu na o wiele lepsze poznanie warunków egzystencji zwierząt.

E tam, te nowoczesne wystawy. Myślałem, że macie normalnie, jak w muzeum, wypchane zwierzęta. Żeby było co obejrzeć.

Cóż... podeszliśmy do sprawy inaczej... To, co pan widzi, to neuro-projektory. Zastosowaliśmy technologię mapowania 6 D, VR i inne... długo by wymieniać.

Ważne, że dzięki tej technice można wręcz poczuć się jak w skórze drapieżnika.

Chee pan spróbować?

O, napisała, że będzie za pół godziny. Dobra, nie chce mi się na nią czekać. Wchodzę.

Czy coś pan już wie o rysiach?

Jasne! Rysie, tego, łowcy! Husarzy mieli na pancerzach skóry z rysia, są samoloty czy czołgi, co nazywają się "Rysie".
Wiadomo, ryś - bojowe zwierzę!

Taak... mam nadzieję, że pańska wiedza wzbogaci się o nowe informacje...

START!

Ożeż ty...

KLIK!

Ryś eurazjatycki
to największy europejski kot

Przodek tego gatunku, **lynx issiodorensis** żył na naszej planecie już 5 milionów lat temu.

Łacińska nazwa rysia - **Lynx** - pochodzi od imienia greckiego bohatera Linceusza, jednego z Argonautów, który słynął z bystrego wzroku.

Rysia zwano też **Ostrowidzem** i przypisywano mu umiejętność widzenia przez przeszkody. Dzisiejsza nazwa tego wyjątkowego kota pochodzi od prasłowiańskiego słowa „**rys**”, które można przetłumaczyć jako „**szybki**”.

Cool... Ale efekty. Rzeczywiście czuję się jak w skórze rysia.

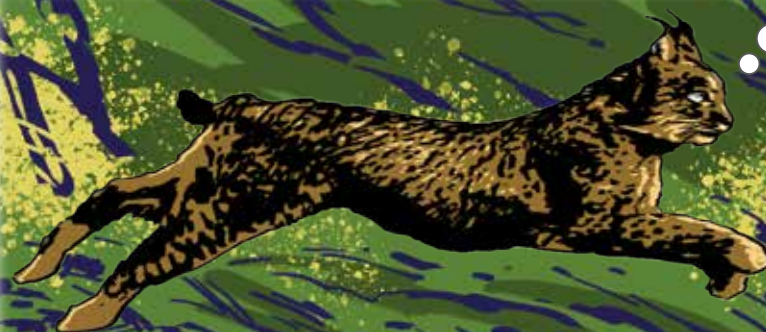

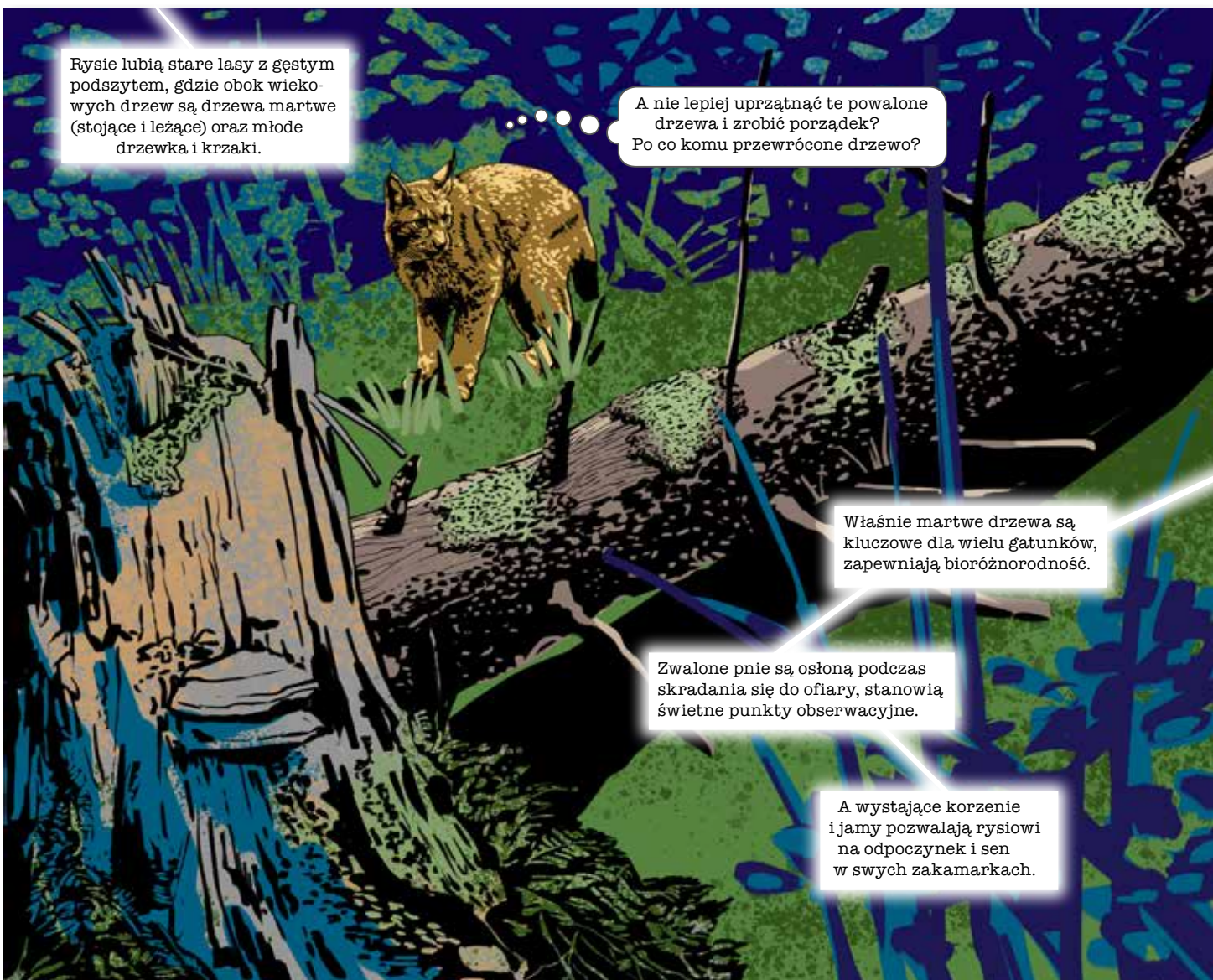
Domem rysia jest las. Tu przychodzi na świat, tu poluje i tu odnajduje ciszę i spokój, potrzebne mu do funkcjonowania.

Rysie muszą przemierzać duże przestrzenie, ich rewiry są rozległe, składają się z mozaiki obszarów leśnych i nieleśnych, z lasów mieszanym, strumieni, jezior, śródleśnych łąk.

Dlatego tak ważna jest ochrona obszarów występowania tego gatunku.

Fajnie się śmiga!

Rysie lubią stare lasy z gęstym podszytym, gdzie obok wiekowych drzew są drzewa martwe (stojące i leżące) oraz młode drzewka i krzaki.

A nie lepiej uprzętnąć te powalone drzewa i zrobić porządek? Po co komu przewrócone drzewo?

Właśnie martwe drzewa są kluczowe dla wielu gatunków, zapewniają bioróżnorodność.

Zwalone pnie są osłoną podczas skradania się do ofiary, stanowią świetne punkty obserwacyjne.

A wystające korzenie i jamy pozwalają rysiovi na odpoczynek i sen w swych zakamarkach.

Faktycznie, dobrze mi się tu ukrywać, a sam mogę wszystko obserwować.

A teraz sprawdzę, jak się w tej rysiej skórce poluje.

Ryś poluje od zmierzchu do świtu.

Stara się podkraść jak najbliższej celu, by zbyt wcześnie nie spłoszyć ofiary. Do osłony wykorzystuje zwalone pnie, wysokie trawy, gęste krzaki.

Na dodatek potrafi poruszać się bezszelestnie.

Zaraz cię dopadnę!

Ryś jest tak silny, że potrafi przewrócić na ziemię nawet dużą zdobycz np. jelenia (łanię lub cielę).

Przednie łapy, wyposażone w długie i ostre pazury, służą do chwytania i przytrzymywania ofiary.

Ryś sprawnie wspina się po drzewach. Potrafi też skoczyć na wysokość ponad 2 metrów, co wykorzystuje podczas łowów na ptaki.

Juppi!

Uciekła? Wydawało mi się, że dla rysia polowanie to łatwizna...

Choć ryś biega bardzo szybko, to musi dopaść ofiarę w kilku skokach, inaczej sarna lub jelen uciekną zmęczonemu myśliwemu.

Ponieważ polowanie nie zawsze przynosi skutek, ryś nauczył się chować część zdobycgo jedzenia na potem.

Umiejętnie maskuje zdobycz ziemią i ściółką, by nie dobrały się do niej inne zwierzęta - padlinożercy czy konkurencja w postaci wilka lub lisa.

Spoko, jak w końcu coś upoluję, tak zrobię.

Jednak i tak polowa tych spizarni zostaje splądrowana.

No nie!

Po nocnych łowach czujny i wrażliwy na każdy bodziec ryś potrzebuje odpoczynku i snu w spokojnej, bezpiecznej kryjówce.

Znaleźć ją może tylko w leśnej głębi, gdzie nie będą go drażnić odgłosy kroków czy nawoływania innych mieszkańców lasu.

Ryś ma duże wymagania środowiskowe i nie każde leśne zarosła są dla niego odpowiednie.

Uff, tu można odpocząć, czuję to całym ciałem....

Tak wyglądało życie rysia przez wiele pokoleń. Rysie żyły w pierwotnych lasach, będąc ich naturalnym elementem przyczyniały się do utrzymania równowagi przyrodniczej.

Lecz dzisiaj ryś stanął oko w oko z największym zagrożeniem...

Oto człowiek ...

najsilniejszy drapieżnik na Ziemi, który wtargnął z impetem w delikatną strukturę przyrody.

Dzisiaj człowiek nie tylko wykorzystuje przyrodę gospodarczo, ale też zakłóca jej równowagę i bezmyślnie niszczy to, co cenne w naturalnych lasach.

Hej! Cooo jest?
Co to za hałasy!
Cały się trzęsę w środku...

Ofiarami tej szaleńczej destrukcji stały się także rysie.

W niektórych lasach gospodarczych brakuje martwego drewna, a zwłaszcza powalonych dużych drzew. W intensywnie użytkowanym lesie drewno zostaje wykorzystane, wywiezione.

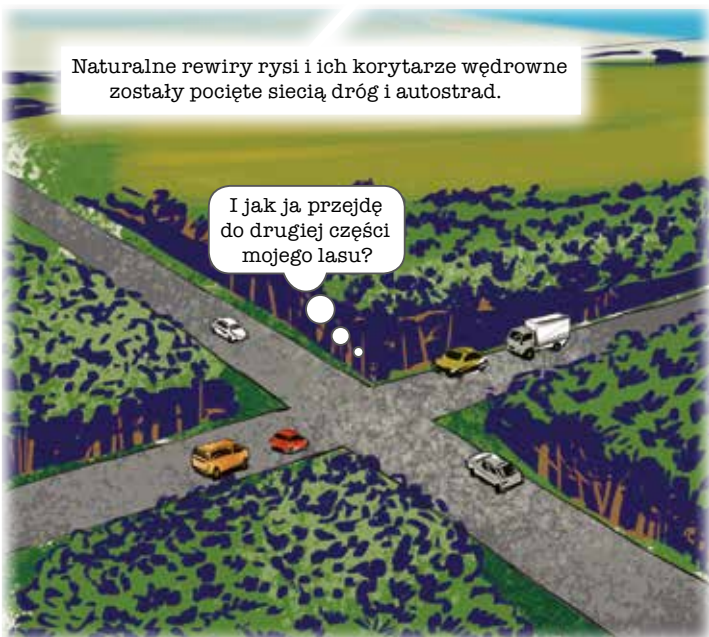
Dla wielu gatunków zwierząt np. rysie taki las przestaje być odpowiednim miejscem do życia. Nie mają tam one warunków do polowania ani miejsca do ukrycia się w czasie dziennego odpoczynku.

Czuję niepokój. Nie mam gdzie się schować. Serce mi kołata. Co za nieprzyjemne uczucie...

Naturalne rewiry rysie i ich korytarze wędrówne zostały pocięte siecią dróg i autostrad.

I jak ja przejdę do drugiej części mojego lasu?

Co roku rysie giną pod kołami samochodów, ponieważ kierowcy nie respektują znaków ostrzegawczych lub jeżdżą zbyt szybko.

Aaaaa! Co ci kierowcy tak pędzą, nie wiedzą, że trzeba zwolnić? Nie widzą znaków?!

Choć ryś jest prawnie chroniony i większość ludzi uważa to za słuszne, to jednak ciągle zdarzają się przypadki kłusownictwa. Rysie giną we wnykach lub od kłusowniczych strzałów.

Co za bestialstwo...

Obecnie żyje w Polsce około 150 rysi. Ale jeszcze na początku XXI wieku populację tego drapieżnika oceniano na 200 osobników.

No proszę, tylko 150 sztuk! Za to kotów w naszym kraju, gdzieś czytałem, jest ponad 6 milionów.

Bardzo trudno jest zwiększyć liczebność rysi. Te piękne koty są samotnikami.

Żeby się rozmnożyć, rysie muszą wykorzystać tylko dwa miesiące, od lutego do marca. Wtedy to uruchamia się u nich popęd płciowy.

Biedaki, ja mam popęd cały rok! To znaczy, jako człowiek...

Samce i samice intensywnie wędrują w poszukiwaniu partnera, ale właściwa ruja trwa tylko około 3 dni.

Jeśli w tym okresie te dzikie koty nie odnajdą partnera, na przykład z powodu barier związanych z działalnością człowieka...

... lub nie znajdą spokojnego miejsca na rozród, to szansa na potomstwo przepada

i trzeba czekać do następnego roku.

Jeżeli już uda się rysicy zająć w ciąży, rodzi ona przeważnie 2-3 kocięta, które osiągną samodzielność przed upływem roku.

Jeżeli dotrwią do tego czasu...

Śmiertelność młodych osobników jest bardzo wysoka, może dochodzić do 50%. Choroby, skaleczenia, urazy podczas pierwszych polowań...

Ale istnieje jeszcze większe, nowe zagrożenie...

Coś się zbliża...

Szkoda... Fajne te małe kociaki.

Obecnie w lasach problemem są watahy zdziczałych psów, które zostały porzucone przez swych odpowiedzialnych właścicieli.

Młodzieńki ryś to dla takiej hordy łatwa ofiara...

Ratunku!!!

KLIK!

Widzę, że wystawa była dla pana pewnym przeżyciem?

Kurczę, no nie jest w porządku, no nie jest w porządku.

Nie myślałem, że jest tak źle. Te zwierzęta czują, myślą, kombinują. Dzięki tej wystawie to zrozumiałem.

Cóż, jednym wystarczy ich wyobraźnia, dla innych potrzebna jest taka wystawa.

O, słyszę, że coś zacząłeś rozumieć, kochanie!

Wiesz, nie ma co się śmiać. Nie wiedziałem tylu rzeczy. Nigdzie o tym nie mówią.

To nie jest ukryta prawda. Tylko trzeba chcieć znaleźć informacje, zainteresować się. Przecież są artykuły, wystawy.

Tą ci polecam! Wchodzisz?

Już ją zwiedzałam. I pomyślałam, że tobie też przyda się na nią zajrzeć.

Powiem ci, miałaś rację!

Jak ja cię znam...

Ale tak sobie myślę, co człowiek może zrobić? Jak pomóc takim na ten przykład rysiom?

Może zacznij od adopcji?

Dziecka? Ależ kochanie...

Nie dziecka, ale rysia.

E?
Co?
Jak?

Jest taka akcja, opowiem ci...

koniec